

Станіслав Омельченко

аспірант кафедри політології

(Дніпровський національний

університет імені Олеся Гончара)

БЕЗПЕКОВА СПРОМОЖНІСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Сучасна політична наука розглядає політико-інституційні передумови розвитку демократії в світлі концепцій об'єктивних властивостей конкретних політичних інститутів, які мають забезпечувати подальше просування демократичних реформ.

Інституційна спроможність в умовах політичних трансформацій має багато вимірів. Одним з найбільш важливим з них є рівень взаємодії між центром та периферією. В цілому інституційна спроможність на макрорівні залежить від рівня розвитку віддалених територій.

Оцінка інституційної спроможності інститутів публічного врядування відбувається на основі вирішення конкретних суспільних завдань та виділення прийнятих політичних рішень. У зв'язку з цим виявляється ще один вимір інституційної спроможності: «прихована неспроможність». В умовах політичної трансформації це означає публічне визнання інститутів спроможними, дієвими та ефективними. При цьому об'єктивне оцінювання та відкрита критика суспільства виявляє їх неспроможність. Такий стан є небезпечним для інтересів формування сталого середовища політичної безпеки.

Справжнім випробуванням для середовища політичної безпеки в умовах політичної трансформації слід вважати затвердження норм і стандартів інституційної функціональності. Цей процес відбувається досить повільно та вимагає практики спроб та помилок. Водночас якщо суспільство пододало певні прояви неспроможності, рівень його стійкості до зовнішніх загроз буде більш високим.

Інституційна спроможність політичних інститутів вимірюється на основі взаємодії різнорідних інституційних акторів. В цьому контексті важливим є подолання міжінституційних протиріч та налагодження співпраці. Прикладом слугує комунікаційна взаємодія, яка вимагає відкритості та інклюзивних моделей спілкування.

Послідовність політичних дій та проєктів підвищення інституційної спроможності впливає на економічні та соціальні аспекти суспільного розвитку. Безпекова складова інституційної спроможності визначається на основі можливості подолання руйнівних політичних конфліктів на стадії представлення інтересів та позицій сторін. На умовах військової агресії, в яких перебуває сучасна Україна, показниками інституційної спроможності громадянського суспільства слід вважати рівень консолідації населення підтримки діючої влади та концентрації ресурсів щодо підтримки обороноздатності. Вони є подальшим напрямком розвитку демократії в

Україні й очищення політичних інститутів від впливу колаборантських політичних мереж, формування середовища відстоювання національних інтересів та досягнення успіхів у процесах євроінтеграції.

Формування комплексної політики безпеки в сучасній Україні передбачає вивчення психологічної безпеки суспільства на експертному рівні. Вироблення завдання щодо стану та статусу психологічної безпеки вимагає координації дослідних зусиль. Водночас важливим елементом є встановлення нормативів та інструктивних орієнтирів для забезпечення стану психологічної безпеки.

Усвідомлення структури психологічної безпеки дає змогу виявлення першочергових напрямків впливу на цю ситуацію. Модернізація уявлень взаємозв'язку соціально-психологічної та політичної безпеки спричиняє орієнтацію інститутів влади та політичного представництва на розв'язання нагальних потреб підвищення стану психологічної безпеки.

Водночас розуміння руйнівного потенціалу мовно-комунікативних маніпуляцій призводить до визначення загрози для суспільного порядку. Існує потреба демаркації ідейних настанов там соціальна прийнятних норм комунікативної поведінки.